

Nguyễn Tú Phương - Nguyễn Thanh Lâm

CK.0000067614

PHÒNG, CHỐNG

ma túy

HỌC ĐƯỜNG

UYÊN
LIỆU

NHÀ XUẤT BẢN DÂN TRÍ

**PHÒNG, CHỐNG
MA TÚY HỌC ĐƯỜNG**

(Dành cho học sinh các cấp Trung học cơ sở
và Trung học phổ thông)

NGUYỄN KHÁNH PHƯƠNG - NGUYỄN TÚ PHƯƠNG
NGUYỄN THANH LÂM

PHÒNG, CHỐNG
MA TÚY HỌC ĐƯỜNG
(Dành cho học sinh các cấp Trung học cơ sở
và Trung học phổ thông)

NHÀ XUẤT BẢN DÂN TRÍ

LỜI NÓI ĐẦU

Ma túy hiện đang là một vấn nạn trên toàn thế giới, là hiểm họa của nhân loại. Ma túy không chỉ hủy hoại sức khỏe con người, là nguyên nhân của các mối bất hòa trong gia đình mà còn khiến nhiều gia đình rơi vào cảnh khánh kiệt, bần cùng, là nguyên nhân dẫn đến phạm tội và gây mất trật tự, an toàn xã hội, làm cho sự lây nhiễm HIV/AIDS có nguy cơ lan truyền rất rộng. Những tác hại và hậu quả của ma túy vẫn đang tác động và gây ảnh hưởng đến tất cả chúng ta từng ngày, từng giờ.

Sau hơn chục năm xuất hiện tại Việt Nam, ma túy tổng hợp đã có mặt ở hầu hết các tỉnh thành, lôi kéo nhiều thanh thiếu niên, học sinh, sinh viên, văn nghệ sỹ, cán bộ công chức sử dụng. Đáng chú ý, với sự hỗ trợ của công nghệ, phương thức sản xuất, thủ đoạn mua bán cũng như vận chuyển ma túy tổng hợp ngày càng tinh vi, phức tạp.

Tuổi trẻ là lớp người giàu ước mơ, hoài bão, muốn khẳng định bản thân mình và sẵn sàng đương đầu với thách thức trong cuộc sống. Tuy nhiên, trên thực tế, nhiều bạn trẻ chưa đủ bản lĩnh làm chủ bản thân nên cũng dễ bị sa ngã trước những cám dỗ có thể dẫn đến nghiện ngập ma túy, dẫn đến nhiễm HIV hay những hành động không tự chủ, dẫn đến những tác hại ảnh hưởng lâu dài đến sức khỏe...

Kỹ năng sống chính là chìa khóa để giúp những người trẻ tạo dựng được bản lĩnh sống vững vàng để dám đương đầu và vượt qua những khó khăn, thử thách của cuộc sống, nắm bắt những cơ hội phát triển của bản thân và rèn luyện cho mình một đời sống lành mạnh, trong đó có cả những vấn đề liên quan đến sức khỏe sinh sản và tình dục.

*Với hi vọng nâng cao kiến thức và sự hiểu biết về ma túy cũng như tác hại của ma túy nhằm "chung tay đẩy lùi ma túy", Nhà Xuất bản Dân Trí tổ chức biên soạn cuốn sách **Phòng, chống ma túy học đường**.*

Cuốn sách gồm 3 phần:

Phần 1: Những kiến thức cơ bản về ma túy

Phần 2: Nghiện ma túy - Cơ chế và nguyên nhân

Phần 3. Một số kỹ năng phòng, chống ma túy

Các nội dung kiến thức được trình bày dưới dạng các câu hỏi và nội dung trả lời ngắn gọn, súc tích. Bên cạnh đó, cuốn sách cũng đưa ra những thông tin hữu ích được cập nhật từ báo chí để giúp bạn đọc nâng cao nhận thức, từ đó nâng cao kỹ năng phòng tránh ma túy.

Cuốn sách được xuất bản lần đầu nên khó tránh khỏi thiếu sót. Chúng tôi rất mong nhận được những góp ý của các chuyên gia, các nhà giáo dục và bạn đọc.

NHÀ XUẤT BẢN DÂN TRÍ

Phần một

NHỮNG KIẾN THỨC CƠ BẢN VỀ MA TÚY

I. KHÁI NIỆM VÀ PHÂN LOẠI

1. Ma túy là gì?

Ma túy, theo nghĩa Hán Việt, được hiểu là chất đưa đến sự say sưa, mê mẩn ("ma" là tê mê, "túy" là say sưa). Ma túy cũng dùng để chỉ các chất gây nghiện thuộc loại nguy hiểm nhất: thuốc phiện, morphine, heroin, cocain, cần sa và một số thuốc tổng hợp có tác dụng tương tự morphine được sử dụng trong điều trị y tế.

Hiện có nhiều loại định nghĩa khác nhau về ma túy.

Theo định nghĩa của tổ chức Y tế Thế giới (WTO) đã được Tổ chức Văn hoá giáo dục của Liên hiệp quốc công nhận, "Ma túy là chất khi đưa vào cơ thể sẽ làm thay đổi chức năng của cơ thể".

Tổ chức Y tế Thế giới (1982) đã phát triển định nghĩa sau: "Ma túy theo nghĩa rộng nhất là mọi thực thể hoá học hoặc là những thực thể hỗn hợp, khác với tất cả những cái được đòi hỏi để duy trì một sức khoẻ bình thường, việc sử dụng những cái đó sẽ làm biến đổi chức năng sinh học và có thể cả cấu trúc của vật".

Chất gây nghiện là bất cứ chất gì có khả năng làm thay đổi về thể chất hoặc tâm lý. Chất gây nghiện có thể ở thể rắn (khát), thể lỏng (rượu) hoặc thể hơi (chất hít hơi) (loại trừ thực phẩm, nước và ôxy).

2. Nguồn gốc của ma túy

Từ hàng ngàn năm trước Công nguyên, nhiều bộ lạc trên thế giới đã biết làm cho tinh thần sảng khoái và chống mệt mỏi bằng cách ăn hoặc hút một số loại cây cỏ có chứa chất gây nghiện như cây thuốc phiện ở châu Á, cây Cô-ca ở Nam Mỹ và cây Cần sa, cây Khát ở châu Phi. Ban đầu, các loại cây này được sử dụng trong các nghi lễ với mục đích ma thuật, vui thú và sau đó là được sử dụng để chữa bệnh. Dần dần, những người sử dụng bị lệ thuộc vào các loại cây này, họ phải sử dụng nhiều lần trong ngày với số lượng tăng lên, cho đến khi họ không thể rời bỏ được chúng. Chất gây nghiện của các loại cây cỏ đã tạo cho họ ảo giác mê mẩn, tạo cảm giác hưng phấn và bay bổng...

Từ khoảng thế kỷ thứ III trước Công nguyên đã có những tài liệu ghi nhận việc sử dụng thuốc phiện. Vào năm 1860, tác giả Syndenham đã viết "trong số những bài thuốc mà Thượng đế đã ban phát cho con người, không có gì có thể chữa bệnh hiệu quả như thuốc phiện". Đó chính là quan điểm mà dẫn đến lạm dụng thuốc phiện trong lịch sử loài người.

Vào năm 1806, Surterner đã phân lập được một chất tinh khiết đặc trưng cho tác dụng chính của thuốc phiện và gọi là morphin bắt nguồn từ tên Morphurs, tên của một vị thần của giấc mơ thời Hy Lạp cổ đại. Cũng để chỉ tác dụng của chất này, người ta còn gọi bằng tên Narcotic, nghĩa là mê mẩn, túy lúy.

Vào năm 1855, lần đầu tiên, Gedecke đã chiết xuất cocain từ lá cây Coca. Đến năm 1880, Arnep chứng minh cocain có tác dụng gây tê tại chỗ. Cũng vào thời gian này, bác sỹ tâm thần người Do Thái là Dicmun Frot dùng cocain để chữa bệnh nghiện thuốc phiện và morphin, nhưng ít lâu sau, người ta phát hiện ra những tai họa của nó vì bản thân cocain cũng là chất gây nghiện mạnh.

Với sự phát triển của khoa học kỹ thuật, ngoài những sản phẩm có sẵn từ thiên nhiên như: thuốc phiện, coca, cần sa,... người ta dựa vào cấu trúc hóa học của những chất có sẵn trong tự nhiên để từ đó bán tổng hợp nhằm thu được các chất có cấu trúc

tương tự và cũng có được những tác dụng dược lý tương tự. Mặt khác, khi nghiên cứu cấu trúc của những chất có sẵn trong tự nhiên người ta đã tổng hợp được các chất có khung cơ bản giống các chất có sẵn trong tự nhiên, có tác dụng tương tự nhưng khắc phục được các nhược điểm có thể phục vụ trong y học. Kết quả đã thu được hàng loạt các hợp chất khác nhau, có tác dụng khác nhau được sử dụng vì mục đích y học. Tuy nhiên, do có những tính chất làm thay đổi trạng thái, ý thức, tâm trạng... của người sử dụng nên nó ngày càng bị lạm dụng ngoài mục đích y học và trở thành các chất ma túy bị cấm hoặc khuyến cáo không nên sử dụng, bởi tác hại rất lớn của các chất này đối với mọi lứa tuổi trong cộng đồng xã hội trên toàn thế giới. Người ta gọi đó là các chất ma túy tổng hợp hay bán tổng hợp.

3. Chất gây nghiện là gì?

Ma túy là chất điển hình gây ra tình trạng nghiện. Ma túy có những đặc tính hàm chứa ít hay nhiều các đặc tính sau:

- Gây cho người sử dụng nó có sự ham muốn không kiềm chế được là phải sử dụng bằng bất cứ giá nào.
- Gây cho người sử dụng có khuynh hướng phải tăng liều dùng, tức càng ngày liều dùng phải cao hơn mới có tác dụng (thường được gọi là "lờn thuốc").